

Nederlands op de werkvloer

Taal leren is groepswork

In de bedrijven in de Vlaamse Rand worden vele, verschillende talen gesproken. Heel wat van die ondernemingen voelen de noodzaak aan om het Nederlands op de werkvloer te bevorderen. Het Huis van het Nederlands helpt hen daarbij.

TEKST Johan De Crom ■ FOTO Filip Claessens

Het Huis is vooral gekend als coördinator van cursussen Nederlands voor anderstaligen, waarbij het zelf geen lessen organiseert, maar vraag en aanbod op elkaar afstemt. Het Huis begeleidt ook ondernemingen in de uitbouw van een taalbeleid. De afdeling Vlaams-Brabant doet dat sinds eind 2008 en de nood is hoog. 'Elke week zijn we in zeven ondernemingen actief. Op een jaar tijd hebben we een veertig organisaties en bedrijven van twee maanden tot een jaar ondersteund', zeggen coördinator Marjolijn Van Dooren en stafmedewerker taalbeleid Marleen Van Langenhove.

Groepswork

Eén logica keert altijd terug: een Vlaming die in de huid van een anderstalige kan kruipen,

is diens beste taaldocent. 'Een grote misvatting is dat Nederlands leren enkel een zaak is voor anderstalige medewerkers. Dat is het niet. Nederlandstalige collega's en de leidinggevenden moeten eveneens een inspanning leveren om het aanleren van de taal te vergemakkelijken. Je kunt de werkplek bijvoorbeeld zo inrichten dat er Nederlands wordt gebruikt. Als je een pictogram toont met een veiligheidshelm, zet er dan meteen het woord *veiligheidshelm* bij', legt Marjolijn Van Dooren uit. 'Je maakt het snelst vorderingen als het hele bedrijf het taalbeleid mee uitdraagt. Taal aanleren wordt dan groepswork', vult Marleen Van Langenhove aan. 'We spreken van contextgericht Nederlands. Dat houdt meer in dan een cursus volgen in een klaslokaal. De bedrijven die bij ons aankloppen, hebben anderstalige

medewerkers in dienst die wel al een cursus Nederlands gevolgd hebben, maar die nog te weinig toepassen op het werk. Dat komt vaak omdat de omstandigheden in het bedrijf hen daar niet toe aanmoedigen.'

Verankeren in personeelsbeleid

Het Huis van het Nederlands zoekt samen met de leiding van het bedrijf welk taalbeleid ze willen voorstaan. 'Wij sensibiliseren en ondersteunen, het bedrijf maakt de echte keuzes. Wordt er op de werkvloer mordicus Nederlands gesproken of kan het, bijvoorbeeld om veiligheidsredenen, dat er ook instructies in andere talen worden opgesteld of uitgesproken? De organisatie moet wel beseffen dat in het laatste geval het Nederlands minder diep doordringt en de anderstaligen op dat moment de taal niet aanleren', zegt Van Langenhove.

'Wij raden aan het taalbeleid te verankeren in het personeelsbeleid', zegt coördinator Van Dooren. 'Evaluaties van de kennis van het Nederlands kunnen deel uitmaken van een functioneringsgesprek, waarbij de lat niet voor iedereen even hoog hoeft te liggen. Een bandmedewerker moet in staat zijn constructies te begrijpen, zijn ploegbaas moet ook instructies kunnen geven. Een bediende zal een brief moeten kunnen schrijven in het Nederlands, een kaderlid moet misschien beleidsnota's kunnen opstellen in onze taal. Het is een vorm van misbegrepen gelijkheid om voor iedereen dezelfde norm te hanteren. Het is realistisch en het getuigt van respect tegenover de anderstalige om met criteria te werken die aan zijn werksituatie zijn aangepast. Je moet niet het onnodige of het onmogelijke vragen.'

Zo stelt het Huis vast dat de taalvereisten in vacatures haast systematisch te hoog liggen. 'Wij maken eerst een taalscan van de functies in een bedrijf. We gaan na welk niveau van Nederlands daarvoor nodig is en dat ligt niet altijd op 'zeer goed', zoals dat in de vacatures omschreven staat. Het is ook belangrijk een onderscheid te maken naar begrijpen, spreken en schrijven van Nederlands. Moet een bandmedewerker echt 'zeer goed

FR Le néerlandais au travail L'apprentissage d'une langue est un travail de groupe

De nombreuses entreprises établies dans le Rand ressentent le besoin de promouvoir la connaissance de la langue néerlandaise au travail. 'C'est une grosse erreur de penser qu'apprendre le néerlandais ne concerne que les collaborateurs allochtones. Ce n'est pas le cas. Les collègues néerlandophones peuvent les aider', déclare Marjolijn Van Dooren, coordinatrice de la Huis van het Nederlands Vlaams-Brabant (Maison du Néerlandais du Brabant flamand). 'Vous engrangez les progrès les plus rapides si l'ensemble de l'entreprise divulgue une politique linguistique. Apprendre une langue se fait donc en groupe', complète la collaboratrice chargée de la politique linguistique, Marleen Van Langenhove. 'Nous conseillons d'ancrer la politique linguistique dans la politique du personnel. C'est faire preuve de réalisme et de respect de se baser sur les critères adaptés à la situation professionnelle. Il ne faut pas demander le superflu ni l'impossible', explique Van Dooren. Ce que confirme Isabel Desmet du Groep Intro, une asbl qui permet aux chômeurs de longue durée et qui sont peu scolarisés de faire des stages dans des ateliers de vélos, des équipes de rénovations ou des services de nettoyage: 'Nous avons appris de quelle manière donner aux allochtones l'envie de parler le néerlandais. Nous récompensons leurs efforts en les encourageant et en faisant preuve de patience, mais aussi en évitant de parler le dialecte. Nous stimulons les bavardages sociaux et développons des activités où les néerlandophones et les allochtones peuvent se rencontrer.'

Isabel Desmet

Marjolijn Van Dooren,
Marleen Van Langenhove

Nederlands kunnen schrijven'? Meestal niet', stellen Van Langenhove en Van Dooren.

Maatwerk

De taalscan doet het Huis voor alle mondelinge en schriftelijke aspecten in het bedrijf. Zo wordt er nagegaan hoe de verdeling is van Nederlands- en anderstaligen in de verschillende teams en krijgen schriftelijke documenten een doorlichting op moeilijkheidsgraad van het taalgebruik en op leesbaarheid. 'Met die taalscan kunnen we zien waar verbetering mogelijk is. Zo kunnen we maatwerk leveren per bedrijf', zegt Van Dooren.

Het Huis ging zo tewerk bij Groep Intro Vlaams-Brabant, een vzw waar langdurig laaggeschoolde werkzoekenden een jaar aan de slag kunnen in verschillende leerwerkplaatsen zoals fietsateliers, mobiele renovatieteams en poetsdiensten. 'Via een technische opleiding en een persoonlijke begeleiding worden de kansen op tewerkstelling vergroot. Het verder oefenen van het Nederlands is voor onze anderstalige medewerkers een belangrijk onderdeel. De taalscan van het Huis gaf aan dat we best experimenteren met het mengen van groepen, zodat anderstaligen met Nederlandstaligen kunnen spreken en werken', zegt Isabel Desmet, medewerker taalbeleid van Groep Intro.

Groep Intro kwam tot het inzicht dat ook de Nederlandstalige medewerkers een rol

spelen in het taalbeleid. 'We kregen tips over hoe we anderstaligen kunnen stimuleren om Nederlands te spreken. We belonen hun pogingen door ze aan te moedigen en geduld op te brengen, maar ook door dialect te vermijden. We stimuleren sociale babbels en motiveren hen om deel te nemen aan initiatieven zoals Café Combinne, een multicultureel praatcafé waar Nederlands geoefend wordt.'

Van Dooren en Van Langenhove beklemtonen het belang van de inspanningen van Nederlandstalige collega's: 'We geven een vorming over toegankelijk taalgebruik. Daarin leer je een soort middenweg te vinden tussen te ingewikkelde taal en de simplistische *Tarzantaal* ('jij hier drukken knop printer'). In die lessen laten we de Vlaamse medewerkers zich even voorstellen in een vreemde taal. Dan beseffen ze meteen hoe moeilijk dat kan zijn. Ze ervaren de schroom en aarzelingen die anderstaligen ervaren. Dat verhoogt het begrip en het geduld voor die medewerkers', weet Van Langenhove. 'Soms raden we taalpeters en taalmeesters aan, collega's die zich over een anderstalige ontfermen. Dat verlaagt de drempel om eens iets te vragen.'

Taalcoach op de werkplek

Het Huis van het Nederlands raadt aan om de werkplek af te stemmen op het leren van het Nederlands. Het Huis geeft ook zakwoordenboekjes uit met veelgebruikte instructies in

het Nederlands en bijhorende vertalingen en stelt het laagdrempelige tijdschrift *Wablief* ter beschikking. Het Huis bepleit om in de refter een dag in de week de *tafels te mengen*, zodat Vlaamse en allochtone collega's meer samen zitten.

Sinds enkele jaren doet Groep Intro aan *taalcoaching* in haar fietsatelier. 'Een taalcoach moedigt de instructeurs en de werknemers aan om Nederlands te gebruiken. In de toekomst willen we zo'n taalcoaching in al onze leerwerkplaatsen toepassen', zegt Isabel Desmet. 'Nu zijn we bezig om onze onthaalmap en evaluatie-instrumentarium in eenvoudige taal te schrijven en een taalvisie uit te werken. Daarnaast hebben we *voorprojecten Nederlands* ingelast. Anderstaligen die bij ons aan de slag gaan, krijgen eerst zestig uur functioneel Nederlands. Daarin gaat het onder meer over het begrijpen van instructies op de werkvloer, over vakspecifieke woordenschat of over hoe je je ziek moet melden of vakantie moet aanvragen. Daarvoor kregen we middelen vanuit de VDAB.' De passage van het Huis van het Nederlands heeft bij Groep Intro in elk geval voor een ommekeer gezorgd. 'We richten ons nu ook op de Nederlandstalige medewerker, bouwen onze taalleeromgeving verder uit en leggen een link met het vrijetijdsaanbod in de regio. Zo willen we maatschappelijke participatie stimuleren', zegt Desmet.